

Energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Keskkonnaministri 29. juuni 2021. a määruse nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestatavad tingimused“ muutmine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Keskkonnaministri määrust nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestatavad tingimused“ muudetakse riigihangete seaduse (edaspidi ka RHS) § 77¹ lõike 7¹ alusel.

Avalik sektor on üks suuremaid tarbijaid Eestis. 2024. aastal korraldati Eestis 8788 riigihanget kogumaksumusega ligikaudu 6 miljardit eurot, mis moodustas hinnanguliselt 13–14% sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning ligi kolmandiku riigieelarve kuludest. Sellises mahus raha kasutamisel lasub riigil vastutus tarbida teadlikult, jätkusuutlikult ja ühiskondlikke huve arvestades.

Keskkonnahoidlike riigihangete osakaal 2024. aastal moodustas kõikidest hangetest arvuliselt 12,3% ning maksumuse alusel 23%. Keskkonnahoidlike kriteeriumite rakendamine riigihangetes on tõhus meede, millega edendada keskkonnateadlikkust ning tagada loodusressursside säästlik kasutamine avalikus sektoris. Riik on eeskujuks – avaliku sektori asutused saavad oma hangetega kujundada turu ootusi, suunata kestlike lahenduste kasutuselevõttu ning edendada vastutustundlikku ettevõtlust.

Euroopa Komisjon on välja töötanud riigihangete keskkonnahoidlikud kriteeriumid kahekümnele toote- ja teenuserühmale¹, mille rakendamine on liikmesriikidele vabatahtlik. Keskkonnaministri 29. juuni 2021. a määrus nr 35 „Hankelepingu esemeks olevate toodete ja teenuste keskkonnahoidlikud kriteeriumid ja nende kohta riigihanke alusdokumentides kehtestatavad tingimused“ (edaspidi määrus nr 35) sätestab kohustuslikud- ja valikkriteeriumid järgmistele tooterühmadele: mööbel; puhastustooted ja -teenused; kontori IT-seadmed; koopia- ja joonestuspaber.

Määruse muutmise eelnõu eesmärk on suunata hankijaid rakendama keskkonnahoidlikke kriteeriumeid suuremas ulatuses, vähendades seeläbi keskkonnamõju hangete korraldamisel. Eelnõu keskendub eelkõige keskkonnahoidlike tingimuste kehtestamisele teevalgustuse ja fooride ning pildindusseadmete hangetel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi rohereformi osakonna nõunik Karen Silts (tel 626 2708, karen.silts@kliimaministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleteoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeleteoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@justdigi.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigussosakonna nõunik Mari-Liis Kupri (mari-liis.kupri@kliimaministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu

Määruse muudatuse eelnõu koosneb kahest paragrahvist ja kolmest lisast.

¹ https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

Eelnõu eesmärk on kehtestada kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid teevalgustuse ja fooride valgustuspaigaldiste ning pildindusseadmete (sh printerid, skännerid, koopiamasinad, multifunktsionaalsed seadmed) hangetele, et suunata hankijaid keskkonnasäästlikumate lahenduste eelistamisele riigihangetes. Kavandatavad kriteeriumid toetavad energiatõhusate, kauakestvate ja väiksema keskkonnamõjuga toodete soetamist, aidates seeläbi vähendada avaliku sektori energiakasutust ning kasvuhoonegaaside heidet, soodustades ressursitõhusust ning piirates ohtlike ainete kasutamist. Eelnõu rakendamine toetab riigi kestlikkuse eesmärgi ja aitab kaasa Euroopa Liidu ning Eesti kliimapoliitika sihtide täitmisele, sh kliimanetraalsuse saavutamisele aastaks 2050.

Paragrahv 1 sätestab reguleerimisala kahele uuele valdkonnale: teevalgustuse ja fooride valgustuspaigaldised ning pildindusseadmed.

Eelnõukohase määrusega sätestatakse avaliku sektori hankijale kohustus arvestada riigihangetes keskkonnamõju vähendamisega lisaks mööbli, puhastustoodete ja -teenuste, kontori IT-seadmete ning koopia- ja joonestuspaberi toote- ja teenusrühmadele nüüd ka teevalgustuse ja fooride valgustuspaigaldiste ning pildindusseadmete tooterühmade puhul.

Määruse §-s 3 on sätestatud keskkonnahoidlike kriteeriumite kohta riigihanke alusdokumentides kehtestatavad tingimused. Lähtudes § 1 punktist 3 peavad hankijad riigihankeid tehes lähtuma kuue kohustusliku valdkonna kriteeriumitest.

Määruse § 6 lõike 2 sõnastust ajakohastatakse ning lisa 2 punktis 2.2 muudetakse kategooria nimetust Euroopa Liidu ökomärgise määruuses tehtud muudatuse alusel.

Määrust täiendatakse §-ga 8¹, mis käsitleb teevalgustust ja fooride valgustuspaigaldisi, sätestades, tänapäevased keskkonnahoidlikud miinimumnõuded, mis soodustavad energiatõhusust, vastupidavust ja väiksemat keskkonnamõju. Samuti annab see hankijatele võimaluse rakendada veelgi rangemaid valikkriteeriumeid, et toetada laiemalt riiklikke keskkonnakaitse ja kliimaeesmärgi.

Muudatused käsitlevad nii uute valgustuspaigaldiste rajamist kui ka olemasolevate moderniseerimist, sh LED-tehnoloogia kasutamist, valgustite suurimat energiatõhusust ning komponentide vahetatavust ja parandatavust. Lisaks sätestatakse nõuded valgustite ja fooritulede vastupidavusele, töökindlusele ning valguse suunamisele, et vältida valgusreostust ja vähendada mõju ökosüsteemidele. Paragrahvis täpsustatakse ka, millised valgustuspaigaldised jäävad määruse reguleerimisalast välja, ning sätestatakse kohustusliku materjalikasutuse ja vastupidavusnõuded mereäärsetes tingimustes. Keskkonnahoidlike kriteeriumite rakendamise eesmärk on vähendada valgustuspaigaldiste energiatarbimist, pikendada seadmete eluiga, soodustada jäätmete ringlussevõttu ning toetada liiklusohutust, valgustades öist looduskeskkonda.

Paragrahvi 8¹ lõikes 6 on viide lisale 5, kus on sätestatud teevalgustuse ja fooride valgustuspaigaldiste keskkonnahoidlikud kriteeriumid. Kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid on loetletud lisa 5 punktis 1. Need on hanke nõuded, millele seadmed ja teenused peavad kindlasti vastama. Vabatahtlikud kriteeriumid, mis on esitatud lisa 5 punktis 2, võimaldavad hankijal soovi korral seada lisatingimusi, et soodustada veelgi keskkonnasõbralikumaid lahendusi.

Kriteeriumite väljatöötamisel on lähtutud on ELi keskkonnahoidlikest kriteeriumitest. ELi koostatud teevalgustuse ja fooride valgustuspaigaldiste keskkonnahoidlike kriteeriumite

juhendiga² on võimalik tutvuda ELi keskkonnahoidlike riigihangete lehel. Juhendis on muu hulgas selgitatud, kuidas hankija peaks keskkonnahoidlikke kriteeriumeid tõendama ning arvestama olulusringi. Kui arvestatakse hankelepinguga seotud olulusringi kuludega, saab keskkonnahoidlikus riigihankes raha kokku hoida ning ühtlasi säästa ka keskkonda. Kui riigihange on läbi mõeldud, saab hoida kokku materjali ja energiat, tekitada vähem jäätmeid ja saastet ning soodustada säästvust.

Valgustite valgusviljakus sõltub suurel määral valgusti konstruktsioonist ja optilistest omadustest ning võimest suunata rohkem valgust seda vajavale alale, mistõttu ei ole õige võrrelda valgustite valgusviljakust ainult numbriliselt. Mitmel tootjal on kasutusel sellised optilised süsteemid, mis piiravad valguse sattumist kõrvalaladele ja on suunatud ainult valgustamist nõudvale alale, mis teeb valgusti valgusviljakuse väiksemaks.

Kuigi teevalgustite valgusviljakus võiks olla 120 lm/W 3000 K korral ja 130 lm/W 4000 K korral, on see näitaja ligikaudne ega anna energiasäästust ning keskkonnahoidlikust lahendusest tegelikku ülevaadet. Väiksema tarbimisvõimsusega valgusti on märksa keskkonnahoidlikum ja energiasäästlikum ning peaks olema hankes esmane valik valgusviljakuse ees. Asjakohased näitajad saadakse valgustustehnilistest arvutustest.

Määrust täiendatakse §-ga 8², mis käsitleb pildindusseadmete keskkonnahoidlikke kriteeriumeid. Paragrahvis 8² määratletakse pildindusseadmed, täpsustades, milliste toodete kohta nõuded sätestatakse. Seade loetakse pildindusseadmeks, kui see suudab kas edastada digikujutist paberikandjale (printimine) või luua digikujutise paberikandjalt või mõnelt muult skaneeritavalt materjalilt (skaneerimine).

Pildindusseadmed on liigitatud nelja põhitüüpi: printerid, koopiamasinad, skannerid ja multifunktsionaalsed seadmed. Lisaks sätestatakse, et digitaalsed duplikaatorid, kirjasaatmismasinad ja faksimasinad ei kuulu selle määruse rakendusalasasse.

Paragrahvis on määratud kindlaks ka kulumaterjalid, mida seadmed tavapäraseks tööks vajavad, sealhulgas kassetide ja anumate erisused.

Paragrahvi 8² lõikes 6 on viide lisale 6, kus on sätestatud pildindusseadmete keskkonnahoidlikud kriteeriumid. Lähtutud on ELis välja töötatud keskkonnahoidlikest kriteeriumitest. ELi koostatud pildindusseadmete keskkonnahoidlike kriteeriumite juhendiga³ on võimalik tutvuda ELi keskkonnahoidlike riigihangete lehel. Juhendis on muu hulgas selgitatud, kuidas hankija peaks keskkonnahoidlikke kriteeriumeid tõendama ning arvestama olulusringi. Kui arvestatakse hankelepinguga seotud olulusringi kuludega, saab keskkonnahoidlikus riigihankes raha kokku hoida ja ühtlasi säästa ka keskkonda.

Pildindusseadmete keskkonnamõju on mitmetahuline, hõlmates kogu toote elutsükli alates tootmisest kuni kasutuse ja käitlemiseni. Seetõttu on eelnõus sätestatud kriteeriumid, mis suunavad valikuid keskkonnasäästlikumate seadmete ja teenuste poole. Peamised keskkonnaaspektid on järgmised:

- 1) elektrienergia kasutamine – seadmete energiatõhusus on üks keskseid valikukriteeriumeid, et vähendada seadmete kasutamise ajal tekkivat keskkonnamõju;
- 2) kulumaterjalide, eriti paberi ja kassetide, säästlik kasutamine – seadmetelt nõutakse kahepoolse printimise võimalust ja paberikasutuse optimeerimist, samuti võimalust kasutada ringlusse võetud paberit;

² <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/00a7ca20-1230-4f71-9dd8-f4df1501b9f5/details>.

³ <https://circabc.europa.eu/ui/group/44278090-3fae-4515-bcc2-44fd57c1d0d1/library/f1b77f0a-74cf-4d1f-adfd-e43e111e637f/details>.

- 3) seadmete tootmine ja energiatõhusamad tehnoloogiad – eelistatakse laser- ja muid tehnoloogiad, mille tootmisprotsess ja kasutamine on väiksema keskkonnamõjuga;
- 4) seadmete elutsükli lõpu juhtimine – selleks, et vältida ohtude tekkimist vanade seadmete kõrvaldamisel, tuleb seadmete kogumine, andmete turvaline kustutamine ning korduskasutuseks või materjalina ringlusse suunamine korraldada jäätmeseaduse nõuete kohaselt;
- 5) kasutusaegne heide – eelistatakse tooteid, mille kasutamisel eraldub ruumiõhku minimaalselt saasteaineid;
- 6) ohtlike ainete piiramine – plastikosades ja värvainetes ei tohi esineda REACH kandidaatainete nimekirjas loetletud ohtlikke aineid ega teisi keskkonna- ja terviseohtlikke kemikaale;
- 7) ringlusse võetud ja taastatud materjalide kasutamine – nõutakse seadmete ja kulumaterjalide tootmist viisil, mis võimaldab kasutada ringlusse võetud ja taastatud komponente;
- 8) komponentide parandatavus – seadmed peavad olema projekteeritud nii, et nende põhikomponente saab vajaduse korral parandada, pikendades seeläbi seadmete eluiga ja vähendades jäätmeteket;
- 9) keskkonnasäästlikkuse kohta teabe esitamine – pakkujad peavad esitama infot toodete energiatõhususe, materjalide käitlemise ja seadmete hooldamise kohta;
- 10) printimisprotsessi optimeerimise teenused – riigihangetes soovitatakse kaasata teenuseid, mis aitavad analüüsida ja vähendada printimisega seotud ressursikasutust ning süsinikujalajälge;
- 11) kvaliteetsed ja kontrollitud kulumaterjalid – nõutakse, et kasutatavad tindid ja toonerkassetid vastaksid rangetele keskkonna- ja ohutusnõuetele.

Kohustuslikud keskkonnahoidlikud kriteeriumid on loetletud lisa 6 punktis 1. Need on nõuded, millele seadmed ja teenused peavad hankes kindlasti vastama.

Vabatahtlikud kriteeriumid, mis on esitatud lisa 6 punktis 2, võimaldavad hankijal soovi korral seada lisatingimusi, et soodustada veelgi keskkonnasõbralikumaid lahendusi (nt varuosade pakkumine, olelusringi kulude arvestamine või kasutatud seadmete hankimine).

Paragrahvi 8² eesmärk on suunata riigihankeid ja avalikku sektorit pildindusseadmete soetamisel keskkonnasäästlikemate valikute poole, vähendada pildindusseadmete ja nendega seotud kulumaterjalide keskkonnamõju kogu nende olelusringi vältel ning tagada, et seadmed oleksid vastupidavad, energiatõhusad ja jäätmete tekkimist minimeerivad.

Paragrahvis 2 sätestatakse eelnõuga kavandatud muudatuste jõustumise aeg. Määrus jõustub 1. septembril 2025. aastal.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.03.2014, lk 65–242). Käsitletavate teenuste ja toodete puhul Euroopa Liidus reguleeritud keskkonnahoidlikud kriteeriumid puuduvad.

4. Määruse mõju

Euroopa Liidu kogemus kinnitab, et keskkonnahoidlikud riigihanked suudavad oluliselt mõjutada turul pakutavaid tooteid ja teenuseid, mille tulemusena muudavad ettevõtted oma tootmise, tooted või teenused keskkonnahoidlikumaks. Sellised tooted on tavaliselt valmistatud

võimalikult tõhusa loodusvarakasutusega ja vähe saastates ning neil on minimaalne mõju keskkonnale nii kasutusajal kui ka kasutusest kõrvaldamisel.

Muudatused võivad mõningal määral suurendada hankija töökoormust. Kui hankija pole varem arvestanud riigihankes keskkonnamõju vähendamise, siis nüüd võib kuluda veidi rohkem aega keskkonnahoidlike kriteeriumite läbimõtlemiseks. Oluline, et hankijad oleks kursis keskkonnahoidlike teenuste ja toodetega. Keskkonnahoidlike kriteeriumite kasutamine ei pea alati tähendama toote või teenuse kallinemist. Keskkonnahoidlik toode või teenus võib olla ostmisel kallim kui tavatoode, kuid tervet olulusringi arvestades on toode või teenus siiski odavam. Suurema keskkonnahoidlike toodete või teenuste nõudlusega tekib tõenäoliselt turule ka rohkem pakkujaid, mis omakorda mõjutab ka toote või teenuse hinda tellijale soodsamas suunas.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, rakendamiseks vajalikud kulud ja rakendamise eeldatavad tulud

Keskkonnahoidlike riigihangetega soodustatakse keskkonnahoidlikku tootearendust ja uuenduslikkust. Lisaks sellele aitavad sellised riigihanked kokku hoida raha (kaitstes samas keskkonda), kui valitakse näiteks energiasäästlikum elektroonikaseade, vähendatakse hilisemat energiatarvet jms.

Teadlikkuse suurendamist on vaja toetada ka raha ja nõuga. Selleks plaanib Kliimaministeerium suunata dokumendi „Toetuse andmise tingimuste kehtestamine ning 2023-2029 tegevuskava ja eelarve kinnitamine ringmajanduse alase teavituste ja koolituste läbiviimiseks ning lahenduste rakendamiseks“ kaudu koolitusi ja juhendmaterjale.

Kliimaministeerium on järjepidevalt koolitanud ja informatsiooni jaganud ning plaanib seda teha ka edaspidi.

Lisaks on vaja riigihangete registris uuendada ja täpsustada kahe uue tooterühma ja teenuse eelsisestatud keskkonnahoidlike kriteeriumeid. Kuigi riigihangete registris on vaja teha muudatusi, ei vaja need riigieelarvest lisaraha. Hankijatel on võimalik olnud 2019. aasta suvest lisada riigihangete registris eelsisestatud keskkonnahoidlike kriteeriumeid mööbli, puhastustoodete ja -teenuste, kontori IT-seadmete, koopia- ja joonestuspaberi puhul.

7. Määruse mitteametlik kooskõlastamine

Määruse muudatused, millega kehtestatakse keskkonnahoidlikud kriteeriumid kahele uuele valdkonnale, on läbinud mitteametliku kooskõlastamise.

Määruse eelnõu muudatus, mis käsitleb *teevalgustuse, fooride ja nende keskkonnahoidlike kriteeriumite* kehtestamist, edastati 21. veebruaril 2024 mitteametlikule kooskõlastamisele järgmistele asutustele ja organisatsioonidele: Riigi Tugiteenuste Keskus, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon, AS Eesti Liinirongid, AS Eesti Raudtee, AS Eesti Teed, AS Operail, AS Metrosert, AS Tallinna Sadam, AS Teede Tehnokeskus, AS Vireen, AS Ökosil, Eesti Energia AS, Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ, Elering AS, Rail Baltic Estonia OÜ, Riigi Kinnisvara AS, Riigimetsa Majandamise Keskus, Tallinna Transpordiamet, Keskkonnaamet, Transpordiamet, Keskkonnaagentuur, Eesti Loodusmuuseum, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, AS A.L.A.R.A., Lennuliiklusteeninduse AS, AS Nordic Aviation Group, AS Saarte Liinid, AS Tallinna Lennujaam, MTÜ Eesti Taristuehituse Liit, Rahandusministeerium, Enefit Connect OÜ, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate

Assotsiatsioon, Cityntel OÜ, Solita, Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioon ja Eesti Keemiatööstuse Liit.

Määruse eelnõu muudatus, mis käsitleb *pildindusseadmete ja nende keskkonnahoidlike kriteeriumide* kehtestamist, edastati 22. oktoobril 2024 mitteametlikule kooskõlastamisele järgmistele asutustele ja organisatsioonidele: Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus, Registrate ja Infosüsteemide Keskus, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Eesti Linnade ja Valdade Liit, Riigi Tugiteenuste Keskus, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Rahandusministeerium, Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioon ja Eesti Keemiatööstuse Liit.

Mitteametliku kooskõlastuse käigus laekunud tagasiside ja märkustega arvestamise tabel on seletuskirja lisas.

8. Määruse jõustumine

Määruse muudatused jõustuvad 2025. aasta 1. septembril, et anda hankijatele riigihangete planeerimisel ja korraldamisel aega määruse nõuetega arvestamiseks.

9. Määruse kooskõlastamine

Määruse muudatus saadetakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu ministeeriumitele ja järgmistele asutustele ja organisatsioonidele: Riigi Tugiteenuste Keskus, Linnade ja Valdade Liit, Eesti Kaupmeeste Liit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, AS A.L.A.R.A., AS Eesti Liinirongid, AS Eesti Raudtee, AS Eesti Teed, AS Metrosert, AS Operail, AS Saarte Liinid, AS Tallinna Lennujaam, AS Tallinna Sadam, AS Teede Tehnokeskus, AS Vireen, AS Ökosil, Cityntel OÜ, Eesti Energia AS, Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit, Eesti Keemiatööstuse Liit, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon, Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ, Eesti Loodusmuuseum, Eesti Ringmajandusettevõtete Liit, Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioon, Eesti Taristuehituse Liit MTÜ, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Elering AS, Enefit Connect OÜ, Keskkonnaagentuur, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Lennuliiklusteeninduse AS, Rail Baltic Estonia OÜ, Rahandusministeerium, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, Registrate ja Infosüsteemide Keskus, Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus, Riigi Kinnisvara AS, Riigimetsa Majandamise Keskus, SA Keskkonnainvesteeringute Keskus, Siseministeeriumi Infotehnoloogia- ja Arenduskeskus, Solita, Tallinna Transpordiamet, Transpordiamet.

Mitteametliku kooskõlastuse käigus saadud märkuste arvestamise tabel

Teevalgustuse ja fooride tooterühma märkused			
Esitaja	§ või koht eelnõus	Ettepanek/arvamus	Kliimaministeeriumi arvamus ja uued sõnastused
AS Eesti Raudtee		Oleme määruse eelnõuga tutvunud ja meil puuduvad selle kohta kommentaarid ning ettepanekud.	Teadmiseks võetud.
AS Tallinna Sadam		Aktsiaselts Tallinna Sadam on tutvunud esitatud materjalidega ja palub täpsustada punktis 1.1 esitatud nõuet: „Mereäärsesse piirkonda (0,5 km merepiirist) paigaldatavad valgustid peavad omama kaitset sooladest tingitud elektrokeemilise korrodeerumise vastu.“ Palume täpsustada valgustitele esitatavaid nõudeid, kas peab olema tagatud valgustite keskkonnaklass C4 või C5, kas soola testi tulemusel peab olema valgustite korrosioonikaitse tagatud 500 või 1000 tundi ning täpsustada meetmed, mis tagavad valgustite korrodeerumise vastase kaitse ning milliseid katsetuste protokolle peavad valgustid omama tõendamaks vastavust määruses sätestatule.	Selgitus. Valgustid, mis paigaldatakse mereäärsesse piirkonda (0,5 km merepiirist), peavad vastama vähemalt keskkonnaklassile C4 vastavalt standardile ISO 9223 ning olema vastavalt katsetatud soolapihustustestis vähemalt 500 tunni kestel standardi ISO 9227 kohaselt ilma nähtavate korrosioonikahjustusteta. Valgustite korrosioonikaitse tagamiseks tuleb kasutada sobivaid korrosioonivastaseid katteid või sulamitehnoloogiaid (nt anodeeritud alumiinium, roostevaba teras, spetsiaalsed korrosioonikindlad pinnakattematerjalid). Vastavuse tõendamiseks peab tootja esitama usaldusväärsete katseasutuste (nt akrediteeritud laborite)

			väljastatud katsetustulemused ja protokollid, mis kinnitavad valgustite vastavust nõutud keskkonnaklassile ja soolapihustustesti tingimustele.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda		Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tänab võimaluse eest avaldada arvamust keskkonnahoidlike riigihangete kategooria "Teevalgustus, foorid ja nende keskkonnahoidlikud kriteeriumid" kohta. Annan teada, et Eesti Kaubandus-Tööstuskodjal ei ole kriteeriumite kohta kommentaare.	Teadmiseks võetud.
Lennuliiklus-teeninduse AS		Üks tähelepanek tekkis seoses nõude osas, mis on sätestatud alapunktis „ <i>Valikkriteeriumid projekteerimisrühma pädevusele</i> “. Nimelt on küsitav, kas on võimalik hankes sätestada järgmist nõuet? Pakkuja tõendab, et projekti kontrollivad ja kiidavad heaks töötajad, kellel on vähemalt järgmine töökogemus ja kvalifikatsioon: vähemalt kolmeaastane töökogemus valgustusprojektide alal, elektriahelate dimensionimisel ning elektriajaotusvõrkude alal. Milline on ministeeriumi seisukoht? Kas see ei ole diskrimineeriv nõue, nende inimeste suhtes, kes vahepeal on viibinud näiteks lapsehoolduspuhkusel? Kas siin ei võiks muuta nõuet selliselt, et kvalifitseeruksid ka need töötajad, kes vahepeal on viibinud töökohalt eemal seoses perekondlike kohustuste või mõne teise kohustuse tõttu, mis ei ole võimaldanud töötamist jätkata?	See kriteerium on valikkriteeriumite loetelust välja arvatud.

Riigimetsa Majandamise Keskus		Täna teid Riigimetsa Majandamise Keskusele (RMK) saadetud Keskkonnahoidlike riigihangete mitteametlik koostööstus kategoorias "Teevalgustus, foorid ja nende keskkonnahoidlikud kriteeriumid" mitteametliku koostööstuse küsimise eest. RMK annab teada, et koostööstab eelnõu märkusteta.	Teadmiseks võetud.
Rahandus-ministeerium	§-s 9	Juhime tähelepanu, et koostööstuskirjas ja määruse lisa 1 on märgitud, et uued kriteeriumid sätestatakse määruse §-s 9. Samas hetkel kehtivas määruses on § 9 „Määruse jõustamine“. Üldjuhul seaduses luuakse sellises olukorras § 91, seega soovime täpsustada, mida normitehnika määruste puhul ette näeb.	Arvestatud. Paragrahvide numbrid ja nimetused muudetud.
Rahandus-ministeerium		Määruse lisa 2 (jõustumisel määruse lisa 5) kasutatakse viiteid standarditele (EVS-EN 13032, EN13201, EVS-EN 12368). Kui riigihanke alusdokumentides nimetatakse konkreetset standardit, siis standardile peaks olema lisatud RHS § 88 lg-st 3 tulenevalt märge „või samaväärne“.	Arvestatud.

Rahandus- ministeerium		Määruse lisas (jõustumisel määruse lisa 5) punktis 4.2. on viidatud tehnilise spetsifikatsioonile C/E/ISO TS.... Riigihangete vaatest peaks olema tehnilise spetsifikatsiooni numbri järele lisatud „või samaväärne“ (vt RHS § 88 lg 2 ja lg 3).	See kriteerium on valikkriteeriumite loetelust välja arvatud.
Rahandus- ministeerium		Palume määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) läbivalt asendada sõna „hange“ mõistega „riigihange“ vastavas käändes. Palume määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) punktis 2.1 (alapealkiri 2. Nõuded valgusti elektrilistele parameetritele) muuta lauset: „Hankija võib vastava nõude lisada hankesse“ järgnevaks: „Hankija võib vastava nõude lisada riigihanke alusdokumentidesse.“ Sama kommentaar alapealkirjas „5. Valikkriteeriumid valgustite juhtimisele ja hämardamisele“: „kirjutatakse hankesse nendest valikutest ainult üks“ asemel „sätestatakse riigihanke alusdokumentides nendest valikutest ainult üks“ ja punktis 6.6.: „hankesse sisse kirjutatud“ asemel „riigihanke alusdokumentides määratud“. Sama kommentaar alapealkirjas „7. Valikkriteerium kontrollimõõtmistele uutes või rekonstrueeritavates valgustuspaigaldistes.“	Sõnastust on muudetud.

Rahandus-ministeerium		Palume muuta määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) punktis 5.3. sõnastust järgnevas lauses: „Hankija esitab vajaliku graafiku hanke käigus.“ Juhime tähelepanu, et hankija peab riigihanke algatamisel sätestama riigihanke alusdokumentidesse kõik kavandatud tingimused, nõutud dokumendid, nõudmised hangitavale tööle, esemele ja teenusele jne. Riigihanke alusdokumendid tuleb üldjuhul kättesaadavaks teha hankemenetluse algamisest arvates (RHS § 77 lg 1). Antud eelnõu sõnastusest võib jääda eksitav mulje, et hankija võib justkui pärast riigihanke menetluse algust lisada olulisi tingimusi. Palume ümber sõnastada selliselt, et riigihanke menetluse algamisel peab graafik juba määratud ja avaldatud olema. Sama kommentaar ka punkti 5.4. ja 5.5 osas.	Need kriteeriumid on määruse loetelust välja arvatud.
Rahandus-ministeerium		Palume täpsustada määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) punktis 6.2, mida peetakse silmas lausega „Juhendid esitatakse hankija nõudmisel hanke käigus.“ Tingimusest ei selgu, kas juhendid peab pakkuja esitama pakkumuses või lepingu täitmise käigus või on hankijal õigus otsustada, millises etapis.	Selgitus. Lepingu täitmise käigus.
Rahandus-ministeerium		Palume täpsustada määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) punktis 6.5. mida peetakse silmas: „Hankijal on õigus küsida ka eraldi faile.“ Mis faile ja millal täpsemini küsitakse?	See kriteerium on määruse loetelust välja arvatud.
Rahandus-ministeerium		Palume täpsustada määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) punktis 6.6 näidise esitamist. Juhime tähelepanu, et hankija kontrollib esitatud pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele (RHS § 114 lg 1). Pakkumuste esitamise tähtpäev määratakse riigihanke alusdokumentides (RHS § 77 lg 1 p 16), hankijal ei ole lubatud määrata pakkumuses sisalduvate näidiste esitamiseks teistsugust tähtpäeva. See tähendab, et kui hankija peab vajalikuks pakkumuste vastavuse kontrollimiseks näidiste esitamist, tuleb nende esitamist nõuda koos pakkumusega st 2 pakkumuste esitamise tähtpäevaks, täpsemad näidise esitamise tingimused ja kord tuleb määrata riigihanke alusdokumentides (RHS § 77 lg 1 p 13).	See kriteerium on määruse loetelust välja arvatud.
Rahandus-ministeerium	Lisa 2	Palume täpsustada määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisa 5) punkti 7 „Hankijal on õigus kirjutada hankesse sisse nõue kontrollida valgustuspaigaldise nõuetele vastavust akrediteeritud laboris vastavalt standardi EN 13201 nõuetele.“ Tingimusest ei	See kriteerium on määruse loetelust välja arvatud.

		selgu, kas silmas peetakse, et hankijal on õigus kontrollida lepingu täitmise etapis või mingis muus etapis. Määruse sõnastusest võib mõista, et üldjuhul terminiga „hankes“ peetakse silmas riigihanke menetlust (st hanketeate avaldamisest kuni hankelepingu sõlmimiseni).	
Rahandus- ministeerium	Lisa 2	Määruse lisas 2 (jõustumisel määruse lisas 5) punktis on toodud, et valikkriteeriumid projekteerimisrühma ja paigaldusrühma pädevusele sisaldab mh tingimust „kutseorganisatsiooni liikmelisus“. Juhime tähelepanu, et RHS § 99 lg 1 kohaselt saab hankija kehtestada kutseorganisatsiooni kuulumise nõude ainult juhul kui sellisesse organisatsiooni kuulumine on teenuse osutamiseks ettevõtja asukohariigi õigusaktide kohaselt nõutav, lisaks võib hankija kutseorganisatsiooni kuulumise nõude kehtestada ainult teenuste hankelepingu korral. Antud juhul kehtestatakse nõuded teevalgustusele ja fooridele, mida üldjuhul tellitakse ehitustööde hankelepinguga või siis asjade hankelepinguga, harvemini teenuste hankelepinguga.	See kriteerium on määruse lisast välja arvatud.
Pildindusseadmete tooterühma märkused			
Registrite ja infosüsteemide Keskus		"Pildindusseadmed ja nende keskkonnahoidlikud kriteeriumid" määrusele Registre ja Infosüsteemide Keskusel kommentaare ega ettepanekuid ei ole.	Teadmiseks võetud.
Riigi Tugiteenuste Keskus		Punktis 1.3. palume lisada viide ENERGY STAR standardile või õigusaktile, millele vastavust oleks võimalik kontrollida. Palume täpsustada, et kuna ENERGY STAR on mõeldud USA turu jaoks, siis kas EL-is kehtivad ka samalaadsed ökodisaini või energiatõhususe nõuded pildindusseadmete jaoks. Abiks oleks ka seletuskiri, kui seal on kätte antud viited pakkuja.	Arvestatud. Kriteerium on muudetud järgmiselt: „Pildindusseade peab vastama kõigile energiatõhususe ja energiahalduse nõuetele ning kuuluma kõrgeimasse võimalikku energiatõhususe klassi, eelistatult A-, B- või C-klassi.“
Riigi Tugiteenuste Keskus		Punktis 1.9 on viidatud elektroonikaromu direktiivile (2012/19/EL), mis on oma nõuete poolest suunatud liikmesriigile. Seega on ettepanek viidata pigem jäätmeseadusele, millest saaks pakkuja lähtuda. Lisaks palume välja jätta viide kõrvaldamisele, kuna elektroonikaromu direktiiv ei luba kõrvaldada tervikuna seadmeid, vaid lubatud on ainult teatud eraldatud osade ja neis sisalduvate ohtlike ainete hävitamine (nt püsivaid orgaanilisi saasteaineid sisaldavad osad). Kõrvaldamisele on viidatud ka punktis 1.10.3,	Osaliselt arvestatud. Täpsustatud sõnastus on järgmine: „Pakkuja pakub kasutuselt kõrvaldatud seadmete korduskasutuseks ettevalmistamise ja materjalide ringlussevõtu teenust. Korduskasutuseks ettevalmistamise ning ringlussevõtu toimingud peavad vastama jäätmeseaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele. Kui pakkuja on

		<p>mille osas on sama ettepanek ehk jätta välja viide kõrvaldamisele.</p>	<p>ühinenud tootjavastutusorganisatsiooniga (TVO), korraldab jäätmete kogumist ja käitlemist TVO. Hankija kontrollib probleemtoodete registrist, kas pakkuja on ühinenud TVO-ga. Kui pakkuja ei ole ühinenud TVO-ga, kuid korraldab käitlust luba omava jäätmekäitlejaga, esitab pakkuja tõendi koostööpartneri kohta. Kui pakkuja korraldab käitlust ise, esitab pakkuja tõendi, et tal on jäätmevaldkonna keskkonnaluba.“</p>
Riigi Tugiteenuste Keskus		<p>Palume täpsustada kas punktis 1.10 toodud andmed tuleb esitada juba osana pakkumise esitamisest või peab pakkuja esitama selle info hankijale ning ta saab pakkumist esitades piirduda kinnitusega (st et pakkuja edastab info hankijale hilisemas etapis). Palume täpsustada, kas punktis 1.10.3 viidatud ringlussevõtu suunamise korral on kohustus pakkujal endal käitlusesse suunatavad seadmed vastu võtta ja käitlusesse suunata või peab ta jagama infot selle kohta kuhu hankija saab edaspidi vanu seadmed ära anda.</p>	<p>Tegemist on vastavastandimusega - alguses saab piirduda kinnitusega. Punkt 1.10.3 kaudu saab hankija veenduda korduskasutuse ja ringlussevõtu teenuse toimimises. Kui seadmed suunatakse ringlussevõtuks, peab pakkuja korraldama nende vastuvõtu ja edasise käitlemise, tagades, et see toimub jäätmeseaduse ja selle alusel kehtestatud nõuete kohaselt. Pakkuja peab nimetama käitleja(d) või käitluskoha(d), kelle kaudu seadmete kogumine ja edasine ringlussevõtt toimub.</p>
Riigi Tugiteenuste Keskus		<p>Palume täpsustada punktis 1.11 kas kindlasti on vajalik teha just veebikoolitus, võimalus on piirduda ka lihtsalt koolitusega. Praegu näeb nõue ette, et kasutusjuhend peab olema alternatiivselt avaldatud tootja lehel. Pigem peaks olema see pakkuja enda lehel, sest tootjad on globaalsed ettevõtted, kelle kodulehele puudub pakkujal ligipääs ning võimalus sellist juhendit üles panna.</p>	<p>Arvestatud. Kriteerium on muudetud järgmiselt: „Koolitus tootja pakutava konkreetse pildindusseadme keskkonnahoidlikkuse suurendamise kohta ning sellega seotud kulumaterjalide kasutamise parima tava kohta. Alternatiivina võib esitada keskkonnahoidlikkuse haldamise juhendi kasutusjuhendi eraldi osana ja/või digitaalselt pakkuja veebilehel.“</p>
Riigi Tugiteenuste Keskus		<p>Palume täpsustada kas punktis 2.2. on mõeldud tootes sisalduvaid ringlusse võetud plaste või on mõeldud juba seadmete hilisemas käitlusetapis saavutatavat elektroonikaromude ringlussevõttu.</p>	<p>See kriteerium on valikkriteeriumite loetelust välja arvatud.</p>

Riigi Tugiteenuste Keskus		Palume täpsustada kas punktis 2.3. on olemas ka standardne metoodika või soovituslikud juhendid, millest võiks lähtuda.	Euroopa Komisjon on välja töötanud metoodika ja juhendi.
Riigi Tugiteenuste Keskus		Punktis 2.6. viidatud tõend jääb segaseks, palume täpsustada mida on mõeldud, kuivõrd direktiiv on ise suunatud liikmesriigile ning vastav säte peaks olema pigem jäätmeseaduses. Soovitus oleks kohustusliku kriteeriumina kehtestada just printerikassettide käitlus, kuivõrd see omab kasutusetapis suurimat mõju.	Arvestatud. Punkt 2.6 on nüüd asendatud punktiga 2.4 järgmiselt: „Pakkuja peab hankijale tasuta pakkuma süsteemi printerikassettide ja tindianumate tagasivõtuks, et suunata need korduskasutusse või materjalina ringlusse. Käitlus peab toimuma jäätmeseaduse nõuete kohaselt.“
Riigi Tugiteenuste Keskus		Punktis 2.9. on eelnõus tingimus, et kulumaterjalid (värvained, nt toonerid, tindid, tahked tindid jms) ei tohi sisaldada tahtlikult lisatud aineid. Kõik ained, mida lisatakse toote koostamisel, on tahtlikult lisatud. Kas siin on mõeldud pigem ohtlikuks liigitatavaid kemikaale?	Arvestatud. Punkt 2.9 on asendatud nüüd punktiga 2.7. Antud juhul on mõeldud ohtlikuks liigitatavaid kemikaale.
Eesti Keemiatööstuse Liit		Nimelt: 2.9 Kulumaterjalid (värvained, nt toonerid, tindid, tahked tindid jms) ei tohi sisaldada tahtlikult lisatud aineid. Kulumaterjalid peavad vastama järgmistele ohtlike materjalide nõuetele:... Kõik segud sh kulumaterjalid nagu tindid sisaldavad alati tahtlikult lisatud aineid. Selles lauses peaks olema täpsustatud, et need ei tohi sisaldada punktides 2.9.1-2.9.3 kirjeldatud tahtlikult lisatud aineid.	Arvestatud. Punkt 2.9 on asendatud nüüd punktiga 2.7. 2.7. Kulumaterjalid (värvained, nt toonerid, tindid, tahked tindid jms) peavad vastama järgmistele ohtlike materjalide nõuetele: 2.7.1 ei tohi sisaldada REACH kandidaatainete loetelus olevaid aineid üle 0,1% kontsentratsioonis (kaalu järgi); 2.7.2 toonerid ja tindid ei tohi sisaldada elavhõbeda-, kaadmiumi-, tina-, nikli- või kroom VI ühendeid. Erandi moodustavad värvainetena kasutatavad suure molekulmassiga kompleksed nikliühendid; 2.7.3 toonerid ja tindid ei tohi sisaldada asovärve (värvid või pigmendid), mis võivad eritada kantserogeenseid aroomaatseid amiine.
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		Nõuetega koos sooviksime juhiseid, kuidas hankijad kavandavate nõuete täitmist saavad sisuliselt kontrollida, sest riigihangete seadus (edaspidi RHS) nõuab nõuete sisulist kontrollimist. Eelnõus on kavandatud 11 uut kohustuslikku nõuet, osadel ka alamnõuded. Kas kontrolli aluseks on pakkuja kinnitus sobiv? Kui tahta päriselt sisuliselt kontrollida	Riigihangete seaduse (RHS) § 100 lg 1 p 7 ja kohtupraktika kohaselt peab hankija enne pakkumuse vastuvõtmist kontrollima esitatud tõendite või muude asjakohaste andmete põhjal, kas pakkuja ja tema pakkumus vastavad

		neid nõudeid, siis tuleks igal juhul küsida ka demoseadet ning omada vastavat kompetentsi. Väiksematele hankijatele võib nõuete sisuline kontrollimine vastava kompetentsi puudumise tõttu osutuda keeruliseks.	hankedokumentides sätestatud tingimustele ja nõuetele. Sertifikaat või katselabori testitulemused (nt akrediteeritud labori katsed, vastavusdeklaratsioonid), tootja kinnitus lähtuvalt RHS-ist on sobiv. Määruse lisa 6 kriteeriumitele tuleb juhis juurde.
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		Palume selgitada, kas muudatused tulenevad Euroopa Liidu õigusest või on see vabatahtlik "Green Public Procurement" initsiatiiv? Soovime teada, kas keskkonnahoidlikele tingimustele vastavuse kohustuse täitmise jälgimist on kaalutud anda ka maaletoojatele? Kavandatavad muudatused mõjutavad eelkõige asutusi, kellel võib tekkida vajadus hankida marginaalses koguses näiteks printereid. Nende hankimiseks peab edaspidi tekitama ning hoidma kompetentsi, mida kavandatavad muudatused eeldavad. Arvestades RITi kogemust printerite hanke läbiviimisel ning kavandatavaid muudatusi, eeldab see märkimisväärset tööd.	Kavandatavad muudatused põhinevad Euroopa Komisjoni algatatud vabatahtlikel keskkonnahoidlike riigihangete (Green Public Procurement, GPP) kriteeriumitel. Need ei tulene otseselt siduvast Euroopa Liidu õigusest, vaid on soovituslikud. Siiski, riigihangete strateegiast ja keskkonnahoidlike riigihangete edendamise riiklikest eesmärkidest tuleneb kohustus rakendada riiklikul tasandil keskkonnahoidlike kriteeriumeid ja arendada välja uusi kategooriaid, toetades Euroopa roheleppes ja ringmajanduse sihte. Keskkonnahoidlikele tingimustele vastavuse täitmise jälgimise kohustus jääb hankijale riigihangete seaduse järgi. Maaletoojatele selle kohustuse andmist ei ole seni kaalutud, sest RHS näeb ette, et tingimuste täitmist kontrollitakse hankemenetluse käigus ning eelkõige pakkuja vastutusel ja hankija kontrolli all. Pakkujate kohustused võivad sisaldada vastavusdokumentide esitamist, tooteandmete tõendamist ning vajaduse korral demoseadmete esitamist. On mõistetav, et kavandatavad nõuded võivad tekitada väiksemates asutustes, kellel on vajadus hankida üksikuid printereid või muid pildindusseadmeid, lisakoormuse nii kompetentsi hoidmiseks kui ka kontrollimiseks. Seda riski teadvustatakse. Seetõttu

			<p>kaalutakse lisameetmete loomist, näiteks juhendmaterjalide pakkumist, mis aitavad nõuete kontrolli ühtlustada ja lihtsustada, vähendades väiksemate hankijate halduskoormust. Samuti kaalutakse võimalusi, kuidas nõuete täitmise kontrolli toetada, näiteks:</p> <p>1) piirdumine tootjate või maaletoojate vastavusdeklaratsioonide nõudmisega,</p> <ul style="list-style-type: none"> • standardiseeritud tõendite aktsepteerimine (nt ökomärgised, energiatõhusussertifikaadid), • vajaduse korral tehniliste andmelehtede ja demoseadmete esitamise nõue ainult suuremate hangete puhul.
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>RITil ja suure tõenäosusega ka teistel hankijatel tekivad raskused keemiliste ühendite kontrollimisega. Nende üksikute ühendite kontrollimise nõudmise asemel võiks nõuda konkreetsete sertifikaatide olemasolu, mis katavad nende ühendite nõuded. On olemas spetsiaalsed asutused, mis neid kontrole teevad ja sertifikaate väljastavad. Euroopa Liidus müügile tulemiseks on nõutav printeritel CE markeering. CE markeering ise endas hõlmab palju nõudeid ning selle markeeringu kasutamist ja vastavust peab kontrollima liikmesriigis turujärelevalveasutus (või -asutused). Kas RIT (või hankijad) hakkavad olema selles mõttes turujärelevalve asutused, et hankimisel peavad nende nõuetele vastavust kontrollima? Meile teadaolevalt CE-markeering juba nõuab ise RoHS direktiivile vastavust, mis sätestab nõuded, milliseid keemilisi ühendeid ei või toodetes olla ja millised on erandid. Praegu pole selge, mis ühendeid me veel soovime täpsemalt kontrollida, mida RoHS juba ei kata? Seega piisaks üksnes CE markeeringu nõudmisest (CE-ga RoHS vastavusnõue juba kehtib automaatselt). Märkise olemasolu on hankijatel kontrollitav. Eesmärk oleks vältida topeltkontrolli. Teeme ettepaneku analüüsida,</p>	<p>Mittearvestatud. 1. CE-märgis elektri- ja elektroonikaseadmetel hõlmab RoHS-direktiivi (2011/65/EL) järgimist: RoHS piirab seadmetes elavhõbeda, kaadmiumi, kuuevalentse kroomi ja pliiga seotud ainete kasutamist. Seega punkt 2.7.2 (elavhõbeda-, kaadmiumi-, tina-, nikli- või kroom VI ühendid) on osaliselt juba kaetud RoHS nõuetega (v.a tina ja nikli puhul, kus RoHS eraldi piiranguid ei kehtesta).</p> <p>2. REACH kandidaataineid CE-märgis ei kata. REACH määrus (1907/2006/EÜ) ja selle kandidaatainete loetelu (SVHC – Substances of Very High Concern) ei kuulu CE-märgise kohustuste alla. Seega punkt 2.7.1 (kandidaataineid alla 0,1%) vajab eraldi nõudena sätestamist ja ei saa loota ainult CE-märgisele.</p> <p>3. Asovärvid ja aromaatsed amiinid:</p>

		<p>kas poleks võimalik taandada vastavuse kontrollimist sertifikaatide ja kinnituste (Blue Angel, RoHS, WEEE, CE vm) tasemele, et lihtsustada kontrollimist (ja ka pakkumist)? Näiteks praktikas vabatekstiga esitatud pakkumus näitab, et kirjeldatud sisu on ebaühtlane, väiksematel ettevõtetel puuduvad tõenäoliselt vastava pädevusega inimesed. Millegi tõendamiseks peaksid pakkujad esitama sertifikaate, deklaratsioone, vastama küsimustele JAH/EI vms.</p>	<p>RoHS ega CE-märgis ei sisalda nõudeid asovärvide ja aromaatsete amiinide kohta. Asovärvide kasutust reguleerib REACH, kuid spetsiifiliselt tekstiilide ja naha korral (allikad: REACH XIV ja XVII lisa keelud). Seega ka punkt 2.7.3 (asovärvid, aromaatsed amiinid) ei ole kaetud CE-märgisega ja vajab eraldi reguleerimist.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 1 (§ 10 lg 1 sissejuhatavas lauses) sätestab, et „(1) Pildindusseadmed käesoleva määruse tähenduses on tooted, mis on mõeldud kasutamiseks kontoris või kodus või mõlemas ning millel on üks või mitu järgmist funktsiooni:“. Palume selgitada, kas nõue kohaldub laevadel või ka näiteks autodes kasutatavaid seadmeid (kaasaskantavad)? Teeme ettepaneku välja jätta lauseosa, kus need kasutamiseks on mõeldud ning sätestaks pigem läbi seadme funktsioonide.</p>	<p>Arvestatud. Pildindusseadmed määruse tähenduses on tooted, mis on mõeldud digikujutiste paberkandjale edastamiseks või digikujutiste loomiseks.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 1 (§ 10 lg 1 p 1) sätestab, et „1) märgistusprotsessi käigus võrgu/kaardiliidese kaudu saadud digikujutised või paberkandjalt skännimise/kopeerimise teel prinditud kujutise tootmine paberdokumendi või fotona;“. Palume selgitada, mida täpsemalt tähendab „märgistusprotsessi käigus“ ning teeme ettepaneku välja jätta lauseosa, mille kaudu on saadud digikujutis, sest neid allikaid, mille kaudu seadmed suudavad digikujutisi saada, on palju. Kavandatava sõnastuse kohaselt jääksid osad printerid välja. Põhiline funktsioon on digikujutise või skaneeritud kujutise tootmine paberdokumendi või fotona.</p>	<p>Arvestatud. Digikujutise edastamine paberkandjale printimise teel.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 1 (§ 10 lg 1 p 2) sätestab, et „digikujutise loomine paberkandjalt skännimise/kopeerimise teel“. Teeme ettepaneku kopeerimine välja jätta. Kopeerimine käib paber või muu skannitav materjalilt paberile. Ilmselt on mõeldud skannerit, kopeerimisega ei looda ju digikujutist (vt lg 2 p 2 koopiamasin). Sõnastuses võiks kasutada näiteks „digikujutise loomine paberkandjalt skännimise teel“. Küll aga tekib küsimus, miks piiritleda üksnes paberkandjaga. Skannerid suudavad skännida kõigelt, mida nad näevad või endast läbi lasta suudavad.</p>	<p>Arvestatud. Digikujutise loomine paberkandjalt (või muu skaneeritav materjal) skaneerimise teel.</p>

Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 1 (§ 10 lg 2 p 1) sätestab, et „Printer“ on toode, mille põhifunktsioon on valmistada elektroonilisest sisendist paber kandjal väljund. Printer suudab vastu võtta infot ühe kasutajaga või võrku ühendatud arvutitest või muudest sisendseadmetest (nt digikaamerad). See määratlus hõlmab tooteid, mida müüakse printeritena, ning printereid võib saada kohapeal ajakohastada nii, et need vastavad multifunktsionaalse seadme määratlusele.“. Juhime tähelepanu, et võrku ühendatus ei tee arvutit mitme kasutaja omaks. Võrgus olev arvuti või olla ühe kasutaja oma. Parem sõnastus oleks "printeriga otse ühendatud või printeri võrku ühendatud arvutitest", kasutajat poleks vaja mainida. Lisaks palume täpsustada sõna „info“. Info on "Elektrooniline sisend", mis võrdub digikujutisega ja mida saab prindikäsklusega printida. Printimise võimalusi on veel, printerid suudavad ka välistelt andmekandjatelt, võrguketastelt, e-posti kaudu, NFC kaudu, Bluetoothi kaudu saada infot. Selleks, et katta kõik ära oleks parem "sisendseadmetest" asendada "sisenditest".</p>	<p>Arvestatud. Printer on toode, mille põhifunktsioon on elektroonilisest sisendist (nt arvutist, andmekandjalt, võrguketalt, e-postist või muudest sisenditest) paber kandjal väljundi tootmine. Määratlus hõlmab printeritena müüdavaid tooteid ning printereid, mida saab kohapeal uuendada, et need vastaksid multifunktsionaalse seadme määratlusele.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 2 (punkt 1.6.3) on sätestatud, et „plastosad, mille mass on kuni 25 grammi. Need ained ei tohi sisaldada polübromiidbifenüüle (PBB), polübroomitud difenüüleetreid (PBDE) ega klooritud parafiine (see erand ei puuduta juhtpaneeli koode);“. Palume täpsustada, mida tähistab lauseosa „see erand ei puuduta juhtpaneeli koode“.</p>	<p>See kriteerium on määruse lisast välja võetud.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 2 (punkt 1.11.4). Tekkis küsimus, kui pakkuja ei esitle pakumuses 1.11.4 veebipõhist videokoolitust või keskkonnahoidlikkuse haldamise juhendi kasutusjuhendit tootja veebilehel, mis sisaldab "parem olelusringi lõpu haldus", kas siis on pakumuse mittevastav? Sellise nõudena tundub ebaproportsionaalne.</p>	<p>Jah, pakumuse 1.11.4 nõue tuleb täita koolituse või vastava juhendiga.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 2 (punkt 1.11) on sissejuhatavas lauses sätestatud, et „Koolitus peab see sisaldama vähemalt järgmisi elemente:“. Palume kontrollida, kas sõna „see“ on asjakohane?</p>	<p>Arvestatud.</p>
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		<p>Lisa 2 (punkt 1.7) esimene lause vastuolus ülejäänud punktiga. Esimene lause ütleb, et püsivara värskendus ei tohi takistada, aga järgnevad laused kirjeldavad olukorda, kus tuleb kasutada vanemaid versioone tarkvarast. Palume sätte sõnastused üle kontrollida.</p>	<p>Arvestatud. Ükski püsivara värskendus ei tohi takistada korduskasutatud/taastatud kulumaterjalide kasutamist. Alternatiivina peab pakkuja kinnitama, kui tarkvaravärskendus takistab korduskasutatud/taastatud</p>

			kulumaterjalide kasutamist, pakutakse lahendust, mis võimaldab korduskasutatud/taastatud kulumaterjale püsivalt kasutada.
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		Lisa 2 (punkt 2.8), sätestab, et „Hankelepingu täitmiseks kasutatavad pildindusseadmed peavad olema teise ringi seadmed ehk korduskasutatud.“. Palume selgitada, kas tegemist on uute printerite hankimise keeluga? Sellisel juhul ei ole antud nõue mõistlik.	Selgitus. Tegemist on valikkriteeriumiga ja vabatahtlikus korras rakendatav.
Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT)		Kavandatud eelnõul on lisa 3. Kes seda peab täitma?	Keskkonnaministri määruse nr 35 muudatus ei käsitle määruse lisa 3 muudatusi. Määruse lisa 3 rakendamine on avaliku sektori ja võrgustiku sektori hankijale 1.01.2022. aastast alates kohustuslik.
Rahandusministeerium		1.9 Pakkuja peab pakkuma korduskasutuse ja ringlussevõtu teenust seadmetele, mis on kasutuselt kõrvaldatud. Esemete korduskasutuseks ettevalmistamine ning ringlussevõtu- ja kõrvaldamistoimingud peavad täielikult vastama kehtiva direktiivi 2012/19/EL elektri- ja elektroonikaseadmetest tekkinud jäätmete (elektroonikaromude) kohta. Viide on direktiivile, kui direktiiv on Eesti õigusesse üle võetud, oleks kohasem viidata Eesti vastavale õigusaktile.	Arvestatud.
Rahandusministeerium		1.11. Veebipõhine koolitus tootja pakutava konkreetse pildindusseadme keskkonnahoidlikkuse suurendamise kohta ning sellega seotud kulumaterjalide kasutamise parima tava kohta. Alternatiivina võib esitada keskkonnahoidlikkuse haldamise juhendi kasutusjuhendi eraldi osana ja/või digitaalselt tootja veebilehel. Esimeses lauses pole aru saada, kes mida ja millal teeb.	Selgitus. Pakkuja peab pakkuma koolitust konkreetse pildindusseadme keskkonnahoidlikkuse suurendamise ja sellega seotud kulumaterjalide parima kasutustava kohta. Alternatiivina võib pakkuja esitada keskkonnahoidlikkuse haldamise juhendi, mis on eraldi osana lisatud seadme kasutusjuhendile ja/või kättesaadav digitaalselt pakkuja veebilehel. Koolitus või juhend peab sisaldama vähemalt järgmisi teemasid: 1.11.1. paberihalduse funktsioonide kasutamine ja seadistamine; 1.11.2. energiatõhususe funktsioonide kasutamine ja seadistamine; 1.11.3. kulumaterjalide tõhus kasutamine ja

			1.11.4. seadme ja kulumaterjalide parem lõppkasutuse ja taaskasutuse korraldus.
Rahandusministeerium		2.3 Pildindusseadmete hankimisel lähtutakse hankija poolt etteantud olulusringi kulude arvestamise juhendist ja arvutustööriistast. Kas juhend ja tööriistakastid on hankijatele võimalik ette anda?	Jah, Euroopa Komisjon on metoodika ja tööriista välja töötanud.
Rahandusministeerium		1.6.4 eriplastosad, mis asuvad kütte- ja kuumutielementide lähedal. Need osad ei tohi aga sisaldada PBBsid, PBDEsid ega klooritud parafiine; Lauseosa lõpus peaks olema punkt.	See kriteerium on määruse lisast välja jäetud.
Rahandusministeerium		1.7. Ükski püsivara värskendus ei tohi takistada korduskasutatud/taastatud kulumaterjalide kasutamist. Pildindusseadmetel peab olema funktsioon, mis võimaldab tühistada püsivara värskenduse ja taastada varem installitud versioon. Seda funktsiooni võib pakkuda arvutiga ühendatud võrgu või pildindusseadme enda kaudu. Tehnilises dokumentatsioonis peavad olema juhised püsivara värskenduse tühistamise kohta. Kui püsivara eelmine versioon tehakse pärast selle esimest väljaandmist internetis avalikult kättesaadavaks ja kasutajatele antakse selged juhised, kus see asub, on selle kriteeriumi eesmärgid täidetud. Alternatiivina peab pakkuja kinnitama, et kui tarkvaravärskendus takistab korduskasutatud/taastatud kulumaterjalide kasutamist, pakutakse lahendust, mis võimaldab korduskasutatud/taastatud kulumaterjale püsivalt kasutada. Lause lõpus peaks olema punkt.	Arvestatud.
Rahandusministeerium		2.6 Kassettide ja anumate tagasivõtusüsteemi tuleb pakkuda hankiva asutuse jaoks tasuta, eesmärgiga suunata kassetid ja anumad või nende osad korduskasutusse või materjaliringlusesse. Lisaks tuleb esitada elektroonikaromude direktiivi reguleerimisalasse kuuluvate kassettide tootja elektroonikaromude direktiivi kohase registreerimise tõend (kui on asjakohane). Viide on direktiivile, kui direktiiv on Eesti õigusesse üle võetud, oleks kohasem viidata Eesti vastavale õigusaktile.	Arvestatud. Viide jäätmeseadusele.
Rahandusministeerium		Pildindusseadmed peavad vastama kõigile energiatõhususe ja energiahalduse nõuetele, mis on kehtestatud ENERGY STARi kõige värskemas kirjelduses. Kust hankija leiab selle info?	See kriteerium on määruse lisast välja jäetud.

Rahandusministeerium		Lisa 6 punkt 1.11 viimane lause: Koolitus peab see sisaldama vähemalt järgmisi elemente: Üleliigne on sõna "see".	Arvestatud.
Rahandusministeerium		Esitada tuleb tarbimisjärgselt ringlusse võetud plasti sisalduse protsent, mis arvutatakse protsendina kogu plastist (kaalu järgi). Ei saa täpselt aru kes esitab, pärast mille tarbimisse võtmist. Kes peab plasti ringlusesse võtma? Kas mõeldud on kui palju võtab pakkuja plasti taaskasutusse pärast printeri hankelepingu sõlmimist ja ta peab näitama taaskasutusse võetud plasti hulka protsendina printeri kaalust?	See kriteerium on määruse lisast välja jäetud.
Rahandusministeerium		Üldine märkus. Millist direktiivi üle võetakse või on see siseriiklik regulatsioon? Millest just niisugused valikud ja kas turuosalistega on läbi räägitud. Rahandusministeerium ei oska hinnata kas nimetatud kriteeriumid on realistlikud arvestades turul pakutavaga. Samuti puudub info kas määruse muudatus jõustub üldises korras või antakse hankijatele/pakkujatele üleminekuage?	Kavandatud muudatused põhinevad Euroopa Komisjoni algatatud vabatahtlikel keskkonnahoidlike riigihangete (Green Public Procurement, GPP) kriteeriumitel. Need ei tulene otse siduvast Euroopa Liidu õigusest, vaid on soovituslikud ja kohandatakse keskkonnaministri määruse nr 35 uue lisakategooriana. Siiski, riigihangete strateegiast ja keskkonnahoidlike riigihangete edendamise riiklikest eesmärkidest tuleneb kohustus rakendada riiklikul tasandil keskkonnahoidlike kriteeriumeid ja arendada välja uusi kategooriaid, toetades Euroopa roheleppe ja ringmajanduse sihte. Turuosalistega on mitteametlikult kooskõlastatud. Määruse muudatus jõustub 1. septembril 2025. aastal, et anda hankijatele/pakkujatele piisav üleminekuage.